

КНУТД, 2025. С. 71–75. URL: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/31585/1/RE%2015.02.25%20%D0%9E%D0%B4%D0%B5%D1%81%D0%B0.pdf#page=71>

5. Офіційний сайт Національного банку України. *Наглядова статистика*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.

6. Краснова І., Журавльов О., Шевалдіна В. Вплив воєнного стану на банківський сектор України. Збірник наукових праць “Вчені записки” 31 (2), К.КНЕУ, 2023. С. 322 – 338. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/items/618f1aec-d6da4d5b-bc0f-2815454dce85>.

Квашук О.В.

*викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист,
ВСП «Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу УНУ»*

ТРАНСФОРМАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ВПЛИВОМ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Воєнний стан в Україні, запроваджений у 2022 році, суттєво вплинув на всі сфери економічної діяльності, зокрема й на банківський сектор. Банки є ключовою інституцією фінансової системи, забезпечують рух капіталу, стабільність розрахунків та підтримку інвестиційних процесів. У період збройної агресії їх роль значно посилилася, оскільки саме банківська система забезпечує функціонування платіжної інфраструктури, фінансування бізнесу та державного сектору, а також підтримує макроекономічну стабільність.

У цих умовах банківський бізнес зіткнувся з новими ризиками, такими як зниження економічної активності, загрози кібербезпеці, необхідність оперативної адаптації процесів, зміна кредитної політики та поведінки клієнтів. Дослідження цих аспектів дозволяє оцінити рівень стійкості банківського сектору та визначити ключові напрями його подальшого розвитку [1].

Запровадження воєнного стану спричинило різке зростання невизначеності, що вплинуло на платоспроможність населення, фінансову стабільність підприємств та рівень довіри до фінансових інститутів. Серед основних викликів для банківського бізнесу можна виділити зростання кредитних ризиків. Війна призвела до зниження доходів бізнесу, руйнування інфраструктури та призупинення діяльності багатьох підприємств. Це спричинило збільшення частки проблемних кредитів та потребу у формуванні додаткових резервів. Також суттєвими є операційні ризики. Банки змушені були забезпечити безперервність роботи відділень, дата-центрів, банкоматної мережі, а також гарантувати захист інформаційних систем в умовах посилених кіберзагроз. Не слід залишати поза увагою ліквідність та стабільність платіжної системи. Важливим питанням стало підтримання ліквідності банків і забезпечення безперебійних платежів, зокрема під час пікових навантажень та переміщення населення. Зміна клієнтської поведінки також чинить суттєвий вплив на стан

сучасного банківського бізнесу. Зростання попиту на дистанційні банківські послуги, мобільний банкінг, онлайн-платежі вимагало від банків модернізації цифрової інфраструктури [2].

Попри значні труднощі, банківська система України зберегла стабільність та продовжила виконувати ключові функції, що свідчить про високий рівень її стійкості.

Національний банк України оперативно запровадив низку заходів для стабілізації банківської сфери та зменшення впливу війни на фінансовий сектор. Основними напрямками регуляторної політики стала ціла низка заходів. Серед інших, наприклад, посилення контролю за ліквідністю та збереження достатнього обсягу валютних резервів; тимчасові регуляторні послаблення щодо формування резервів, звітності та нормативів капіталу; валютні обмеження для стабілізації курсу гривні; підтримка безготівкових розрахунків та розвиток платіжної інфраструктури; кредитні програми державної підтримки, зокрема «5-7-9%», які стали важливим джерелом фінансування для малого та середнього бізнесу.

Завдяки таким заходам банківський сектор уникнув системної кризи та зміг продовжувати операційну діяльність навіть у найбільш складні періоди війни [3].

У воєнний період банківські установи були змушені адаптувати свої бізнес-моделі до нових умов. Основні напрями трансформації включають цифровізацію банківських послуг, оскільки попит на онлайн-банкінг зріс у кілька разів, що стимулювало розвиток мобільних застосунків, електронних платежів, дистанційної ідентифікації клієнтів. Цифрові технології дозволили банкам працювати навіть у регіонах з тимчасово обмеженим фізичним доступом до відділень.

Також відбуваються зміни в кредитній політиці. Банки посилили вимоги до позичальників, збільшили частку державних програм кредитування, диверсифікували ризики. Основним джерелом нового кредитування стало фінансування оборонної промисловості, критичної інфраструктури та малого бізнесу.

На сучасному етапі підвищується увага до кібербезпеки. Воєнні дії супроводжуються значним зростанням кіберзагроз, тому банки активно інвестують у захист інформаційних систем, багатофакторну аутентифікацію, кібермоніторинг та інші IT-рішення [4].

Оптимізація мережі відділень відіграє не останню роль у трансформації банківського бізнесу в умовах воєнного стану. З огляду на зміни у територіальному розташуванні населення та безпекові ризики банки переформатували мережі відділень, активно впроваджували мобільні сервіси та безпілотні банкомати.

Попри труднощі та виклики, з якими стикається економіка України в умовах воєнного стану, банківський бізнес у післявоєнний період все ж має обнадійливі перспективи для розвитку.

Відновлення економіки України після війни потребуватиме значних фінансових ресурсів, що відкриває нові можливості для банків. Ключовими перспективами є участь у великих інвестиційних проєктах відбудови країни;

розвиток фінтех-сектору та партнерств між банками й технологічними компаніями; розширення кредитування бізнесу та населення; інтеграція українського банківського сектору до європейського фінансового простору; підвищення ролі ризик-менеджменту та комплаєнсу. Ефективність цих напрямів залежатиме від стабільності макроекономічного середовища та продовження реформ у фінансовому секторі [5].

Банківський бізнес України продемонстрував високу гнучкість та здатність адаптуватися до екстремальних умов війни. Завдяки оперативним регуляторним рішенням, цифровим технологіям та ефективній системі управління ризиками банківська система змогла забезпечити безперебійне функціонування фінансової інфраструктури держави.

Попри значні виклики, банківський сектор зберіг стабільність і виконує важливу роль у підтримці економіки, фінансуванні бізнесу та державних потреб. У післявоєнний період саме банківська система стане одним із ключових драйверів економічного розвитку та відбудови України.

Список використаних джерел:

1. Рисін В., Печенко Р. Структурні зміни на ринку фінансових послуг в Україні: вплив війни / В. Рисін, Р. Печенко // *SEMI*. – Т. 8, № 1, 2024. – Режим доступу: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2024/may/34568/240386maket-24-35.pdf>
2. Стойка В. Вплив війни на банківську систему України / В. Стойка // *Central European Review of Economics & Finance*. – Т. 43, № 2, 2023. – Режим доступу: <https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10.24136.ceref.2023.009>
3. Садура О., Підгайна А. Фінансова стійкість банківської системи України в умовах війни / О. Садура, А. Підгайна // *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. – 2023. – № 4. – Режим доступу: https://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2023/11/ujae_2023_r04_a03.pdf
4. Ткаченко, О. Вплив цифровізації на трансформацію банківського сектору / Олександр Ткаченко // *Вісник економіки*. – 2024. – № 4. – С. 105-121. Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/53636>
5. Панченко Н., Балацька В., Татяніна С. Інновації у банківській діяльності в умовах воєнного стану / Н. Панченко, В. Балацька, С. Татяніна // *Молодий вчений*. – 2023. – № 5 (117). – Режим доступу: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5866>